

Nedgang og opgang ... Ugebrev nr. 11, 18. august 2002

Så fik vi den første solnedgang. Natten mellem 11. og 12. august passerede midnatssolen horisonten og med ét er aftenhimlen blevet langt mere betagende. Månen er også at finde på den lyse nattehimmel, som stadig er langt lysere, end den er en lun Skt. Hans Aften under hjemlige himmelstrøg. Men det går hurtigt. Solen skal nå at afkorte dagen med 24 timer inden midten af oktober, så i skrivende stund er solnedgangen at se kl. 23: 47 og solopgangen finder sted kl. 03:03. Det skæve klokkeslæt skyldes at vi ved Zackenberg kører UTC (Universal Time Coordinated), hvilket gør, at solen står lavest kl. 01:27.

Vejret har været meget omskifteligt, og set i bakspejlet har der været rigeligt af dage med blæst og regn. BioBasis' arbejde går efter planen og vandindsamlingerne fra de to søer i Morænebakkerne på den anden side af elven er færdige for i år. Badevandstemperaturen nåede for søvandets vedkommende først i august op på 8.9¼ C, så der var ikke kø ved bredden.

Det er sjældent, at der er tid til rekognoscering af nyt land, så da muligheden bød sig, drog Line og undertegnede af sted med en forholdsvis let rygsæk indeholdende fuld forplejning til to døgn. Ruten gik langs nordsiden af Tyrolerfjord, som endnu ikke har været gået. Fjeldsiden langs fjorden har en perfekt hældning, som optimerer solindstrålingen, og der er lunt i vegetationen. Plantearter, som vi omkring stationen finder i størrelser, der ikke rager op over støvlesnuden, strakte sig her op ad støvleskafterne i kæmpeeksemplarer.

Mosebøllebær hang tungt på de frodige buske og smagte sødmefyldt. Myriader af mindre smeltevandsbække strømmede ned over de stejle fjeldsider med sorte længdestriber på det mere end 200 mil. år gamle grundfjeld over os. Mosebøllebær er ikke noget, vi ligefrem vandrer rundt i omkring forskningsstationen. Ikke fordi, der ikke er buske og blomster. Line talte sig i foråret gennem mere end 1200 blomster inden for en god kvadratmeter, men da hun her sidst på sommeren besøgte feltet for at optælle bærrerne, var det ikke til at finde mere end 12 stykker.

Forklaringen fandt vi delvist gennem en Ph.d. afhandling om fuglearten Lille Kjove og ved selvsyn, da vi under en ringmærkning af en kjoveunge fik leveret et spontant gylp fra den lille dunklump. Hovedparten af maveindholdet var blomster af mosebølle serveret til den af forældrefuglene. Det vokser en kjoveunge ikke synderligt hurtigt på. Den skal, for at holde trit med tidsplanen, have serveret en lemming eller en snespurveunge om dagen. Lemmingerne har ikke været i bemærkelsesværdigt højt antal i år (registreringen af vinterreder er endnu ikke afsluttet; resultatet kommer i et senere ugebrev). Men hvorfor fandt vi så mange bær langs Tyrolerfjord? Der var ikke mange vinterreder fra lemminger at finde på vores rute. Dårlige lemmingområder huser derfor ingen kjover. Og med mangel på kjover og lemminger er der ikke mange dyr til at tage blomsterne.

Moskusokser spiser også mosebølleblade og selvsagt blomster, og vi fandt da også gødningspiller fra både vinter- og sommersæsonen, men strækningen er ikke et udpræget opholdssted, men snarere et gennemgangssted på deres vej fra indlandets vintergræsgange til sommerens mere kystnære frodige kær og græsland.

På de frodige skråninger fandt vi flere eksemplarer af en ny planteart for Zackenberg: Rosenrod. I floraen står den som forekommende til 75¼ nord, men der var indtil nu ikke fundet ved Zackenberg og kan herefter anføres som planteart nr. 153. Det var dagens hit, og vi fortsatte i højt humør.

En markant kløft skar sig ind i fjeldsiden og kastede vand ned fra et højtliggende pas bag Zackenbergfjeldets top. Det henledte tankerne på eventyr og drager. Vi udnyttede næste mulighed for at komme op i højderne, da søpasset ind til deltaet midtvejs i Store Sødal åbnede sig. En hvid polarræv sprang let frem og tilbage mellem de store sten og mosebøllerne, da vi vandt højde og fik udsyn over passet. Klokken nærmede sig midnat, og vi ledte efter en passende teltplads. I 325 meters højde lå et lille plateau med udsyn gennem Slettedal mod nord og et langt kik ind gennem Store Sødal og vores vandretur tidligere på sommeren. Nattehimlen blev malerisk, og vi nød det fra teltåbningen.

Næste dag bragte os over fjeldkammen tilbage mod Zackenbergfjeldets bagland ad stejle klippeblokfylde sider og smeltevandseleve. Det gik opad mod toppen i 1320 meters højde klædt i nysne, hvor vi fandt spor fra snehare og snespurve. Selv vinterlorte af moskusokser lå som sorte marmorkugler i alt det hvide, og jeg tænkte, hvad der bringer en okse – endsige lemminger – op over 1000 meters højde i vinterperioden. I læ af et større klippefremspring fandt vi ly for nordenvinden og varmede vand til blåbærsuppen, inden turen gik nedad, opad og nedad igen til teltpladsen i Favoritdal, hvorfra vi så solnedgangen farve Claverings sider rosarøde.

Den sidste etape af denne rekognoscering bragte os næste dag via Zackenbergtoppen i 1380 meters højde ned gennem kløften med de "1000" vandfald. Krystalklart vand fossede ned over store brede heller eller ud over afsatser med en skummede gryde af vand i en "cold tub". Forskningsstationen var tom for mennesker, da vi efter vandindsamling i Morænebakkerne nåede tilbage. De andre var taget til Djævlekløften på Claving, og vi kunne trøste os med, at vi ikke var de eneste, der havde fået fyldt ranslen op med vidunderlige sanseindtryk.

/Thomas B. Berg